

LA CONSTRUCCIÓ DE LA PART MÉS ALTA DEL CAMPANAR DE SANTA MARIA

El dia 5 d'agost de l'any 1744 el mestre de cases de Mataró Jeroni Renter va signar contracta per a construir a preu fet la part alta del campanar de Santa Maria.

La contracta, fins ara desconeguda, es troba al Protocol del notari Josep Pintat, del conjunt de Protocols de Mataró dipositats a l'Arxiu de la Corona d'Aragó de Barcelona.

Ha estat localitzada recentment per Joaquim Aguilar.

Pensem que és força interessant de conèixer les dades d'edificació del campanar en el mateix moment que són en curs les obres per a la seva restauració i consolidació.

Jeroni Renter, menor, mestre de cases, diu ell mateix en el document que rep l'encàrrec *per ésser estat lo qui per menos, en lo encant públich, me só ofert en pendrer â preu fet lo fabricar dit campanar*. L'encant públic proclamat per Francisco Presas, corredor públic i jurat de la ciutat de Mataró, va fer-se davant l'església de Santa Maria *y en lo sementiri de aquella*. El preu acceptat, nou-centes seixanta lliures. La contracta va ésser signada entre el rector de Santa Maria Dr. Francesc Llauder i els Obrers —membres de la Junta d'Obra de l'església— Srs. Jaume Carbonell, negociant, Josep Vivas, argenter, i Francesc Casamitjana, veler.

Les condicions d'execució de l'obra figuraven en la "tabba" o llista de treballs a fer, lliurada a Jeroni Renter el 28 de juny, dia en què també comença a comptar el termini d'execució de les obres, ja que des d'aquest dia *deurà passarse â picar la pedra per continuar dit campanar fins â punt de assentar los archs dels ventanals y, de mig mes de Agost en avant, comensar â pujar dita fâbrica o campanar fins al sostre referit puesto de assentar los archs, y que dega estar conclosa dita part per tot lo mes de octubre prop vinent*. Després es paraitzarà l'obra i no recomençarà *fins que los Srs. Obrers disposaran*.

No consta al document qui és l'autor del disseny. En un article publicat als FULLS del Museu Arxiu de Santa Maria, número 14, de juliol de 1982, Rafael Soler insinuava (1) que el carmelita Fra Josep de la Concepció, "el tracista", podia ésser l'autor del projecte, per la semblança que la coronació del campanar presenta amb les "traces" dels campanars de Vilanova i Tàrraga, obra de l'esmentat arquitecte.

Les dades que forneix la contracta exclouen la possibilitat que “el Tracista”, mort el 1690, dibuixés el projecte. Però lo gran similitud de dissenys ens obliga també a considerar que, molt probablement, alguna de les obres de l'arquitecte carmelita va servir de model per a confeccionar la “traça” de la part més alta del campanar de Santa Maria, d'acord amb el costum molt estès a l'època de referir els nous dissenys a obres ja fetes.

Quan es comença l'elevació del campanar no sabem com estava l'obra de l'església gran, iniciada el 1675, i que no s'acabarà fins a finals del segle XVIII. Les dades contractuals de l'edificació de l'església de Santa Maria varen ser publicades per Lluís Ferrer i Clariana. Resta per fer l'estudi de la construcció i la seva cronologia.

La contracta de constucció de la part més alta del campanar inclou la transcripció de la “tabba” o relació de treballs a fer. Per ella sabem que podrà utilitzar-se *tota la pedra de Montjuich y demés masoneria que se troba en lo hort dit d'en Picaire*, l'hort del Campaner, probablement pedra resultant de l'enderroc d'alguna part de l'església gòtica. Que l'altra pedra només podrà ésser de les pedreres existents des de Cabrls a Llanerers *per ser de la mateixa qualitat de la que se troba picada*. Que s'haurà de fer una contravolta sobre l'antic terrat perquè pugui utilitzar-se per a ventar les campanes i que s'haurà de formar de rajola doble o bé amb rajola prima i guix, amb tres gruixos, i enrajolat de maons. Que s'haurà de construir nova volta i nou terrat sobre el pis de les campanes i que l'enrajolat del terrat tindrà dos gruixos, un de cairons i altre, el de sobre, de maons. Que l'aigua del terrat es conduirà *ab canons fins al terrat vell* i que es vertirà a *un dels llahons que se troban en dit campanar*. Que l'empresari tindrà la obligació de fer un caragol per pujar del piso de les campanas al tarrat del nou campanar, *cobrint aquell, perquè no puguia caurer aigua a dit caragol*. Que de moment no es faran ni col·locaran els balustres de dalt del terrat, ni dels ampits dels finestrals de les campanes, si bé s'hauran de fer els sòcols, passamà i remats de pedra picada, i tapar provisionalment l'espai dels balustres amb un envà de rajola doble. Que l'empresari, una vegada finida l'obra, tindrà l'obligació de *pujar las campanas y assentarlas als nous ventanals, y al ventanal de las xicas deurà posar una agulla al mitg de dit ventanal, perquè se puguian assentar las dos campanas, la una al costat de la altra y així mateix pujar la campana de las horas al nou tarrat, sens assentarla a son puesto*. Que també dit *Impressari tindrà la obligació de perfilar lo campanar vell, ço es perfilar los ànguls y lo demes arrebus-sarho o rasparho, perfilantho com se ordenarà fins baix al fossar*.

Hi figura també la condició que els Srs. Obrers posaran a treballar en l'obra *lo mestre que los apareixerà* fins que estigui acabada, en el ben estès que el contractista o empresari haurà de donar-li *lo jornal competent, que hauria de donar â altre mestre*, pagat, però, curiosament amb els diners del preu fet.

La forma de pagament pactada és a quatre terminis. El primer de quatre-centes lliures, en començar les obres. Alçat el campanar a nivell dels arcs dels finestrals de les campanes, on s'acaba la primera fase de les obres, la meitat de la resta, o sigui

dues-centes vuitanta lliures. En tornar a començar la fàbrica cent quaranta lliures. L'últim termini, també de cent quaranta lliures es pagarà *acabada dita obra y visurada a satisfacció dels Srs. Obrers*. En total nou-centes seixanta lliures, moneda barcelonesa.

Manuel Salicrú i Puig.

- 1.- SOLER I FONRODONA, Rafael: *El Llibre de la fundació del convent de carmelites descalços de Sant Josep de Mataró*. A "Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria" núm. 14 (juliol 1982), p. 5-17.